

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων του έτους 1982

1. Και κατά τὸ 1982 προχώρησε με τις υπάρχουσες δυνατότητες ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος : α) γιὰ τὴν ἔρευνα τῆς Μυκηναϊκῆς Θρησκείας καὶ τὶς ἐπιβιώσεις της στὴν ἑλληνικὴ θρησκεία τῶν ἱστορικῶν χρόνων, καὶ β) γιὰ τὴ σταδιακὴ κατάρτιση ἑνὸς βιβλιογραφικοῦ ἀρχείου γιὰ τὴν Προϊστορικὴ Ἑλλάδα. Συγκεκριμένα ἡ συντάκτρια Δέσποινα Δανηλίδου, τῆς ὁποίας ἡ ἐργασία — μετὰ ἀπὸ συνεννόηση με τὸν Ἐπόπτη τοῦ Κέντρου— ἔχει ὀρισθεῖ σὰν τμήμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παραπάνω προγράμματος, κατὰ τὴ χρονιά αὐτή :

1. Συνέχισε τὴ μελέτη βιβλίων καὶ ἀρθρῶν σχετικῶν με τὴ μυκηναϊκὴ θρησκεία καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ τὴ συνδέουν με τὴ θρησκεία τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Στὴν πρόοδο τῆς ἐργασίας ἡ ἔρευνα ἐντοπίσθηκε στὴ συστηματικὴ μελέτη τῶν στοιχείων γιὰ τοὺς θεοὺς τοῦ μυκηναϊκοῦ πανθέου, ποὺ ἀναφέρονται στὶς πινακίδες τῆς Γραμμικῆς Β Γραφῆς, καὶ στὴ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τῆς πλουσιότατης σχετικῆς βιβλιογραφίας.

2. Ἐκανε μιὰ ἀποδελτιώση τῶν ἀναφορῶν σὲ ἱερά, ἄλση, τεμένη καὶ ναοὺς ποὺ περιέχονται στὰ δέκα βιβλία τῆς «Ἑλλάδος Περιηγήσεως» τοῦ Πausanias. Ταυτόχρονα ἔγινε σὲ πρώτη φάση καὶ μιὰ συλλογὴ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας. Ἡ ἐργασία αὐτὴ κρίθηκε ἀναγκαία γιὰτὶ ὁ Pausanias συγκεντρώνει πολλὰς δοξασίας καὶ παραδόσεις τῶν χρόνων του (α' μισὸ τοῦ 2 μ.Χ. αἰ.) ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀριετές ἀνάγονται πιθανότατα σὲ πολὺ παλαιότερα, ἀκόμη καὶ προϊστορικὰ χρόνια.

3. Συνέχισε τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ δημιουργούμενου ἀρχείου προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας, ἀποδελτιώνοντας τόσο τὰ νέα περιοδικὰ ποὺ παραλήφθηκαν ἀπὸ τὸ Κέντρο κατὰ τὴ διάρκειά του 1982, ὅσο καὶ ἄλλα εἰδικὰ περιοδικὰ ποὺ ὑπάρχουν σὲ ἄλλες Βιβλιοθῆκες. Τὰ δελτία τοῦ ἀρχείου κατανέμονται συγχρόνως σὲ ἀλφαβητικὸ, θεματικὸ καὶ τοπογραφικὸ κατάλογο.

Ἄλλη δραστηριότητα :

α) Παράλληλα συνέχισε καὶ τὴ διεκπεραίωση ὅλων τῶν διοικητικῶν ἐργασιῶν τοῦ Κέντρου : παρακολούθηση βιβλιογραφίας καὶ παραγγελίες βιβλίων καὶ περιοδικῶν, τήρηση μητρώων, πρωτοκόλλου, σύνταξη καὶ διεκπεραίωση πρακτικῶν κ.λπ.

β) Παρακολούθησε τὶς ἐργασίες τοῦ 8ου Διεθνoῦς Συνεδρίου Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς (Ἀθήνα 3 - 9/10/1982).

II. Ἀπὸ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1981 προσλήφθηκε ὡς συντάκτης τοῦ Κέντρου ὁ ἱστορικός Κ. Μπουραζέλης. Μετὰ ἀπὸ σχετικὴ συνεννόηση μὲ τὸν ἐπόπτη τοῦ Κέντρου ἡ ἐργασία τοῦ συντάκτη ἀποφασίσθηκε νὰ ἀφιερωθεῖ στὴ χάραξη ἐνὸς ἐρευνητικοῦ προγράμματος στὸν ἐντελῶς παραμελημένο γιὰ τὴν Ἑλλάδα χῶρο τῆς Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας καὶ τῆς σύγχρονης ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆ δημιουργία μιᾶς στοιχειώδους ὑποδομῆς (προμήθεια βιβλίων, περιοδικῶν κ.λπ.), γιὰ νὰ ἀρχίσει τὸ πρόγραμμα αὐτὸ νὰ μπαίνει σὲ ἐφαρμογή.

Μετὰ ἀπὸ ἐξέταση διαφορῶν δυνατοτήτων ὀρίσθηκαν—σὲ συνεννόηση μὲ τὸν ἐπόπτη— δύο βασικοὶ στόχοι ἐργασίας :

α) Ἡ σταδιακὴ δημιουργία ἐνὸς βιβλιογραφικοῦ ἀρχείου γιὰ τὴν πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς σὲ ἄμεση σχέση πρὸς ἢ ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους, μὲ (συμβατικὰ) χρονικὰ ὅρια τὸ 200 π.Χ. Ἡ κατάρτιση τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ πιστεύεται πὼς θὰ βοηθήσει πολὺ τὴν προώθηση καὶ συστηματοποίηση τῶν ἀντίστοιχων ἐρευνῶν στὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἀποδελτίωση τῶν μελετῶν γιὰ τὸ ἀρχεῖο αὐτὸ θὰ γίνεταί ἀρχικὰ μὲ βάση τὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ ποὺ διαθέτει τὸ ΚΕΑ καὶ τὰ ἄλλα Κέντρα τῆς Ἀκαδημίας, θὰ ἐπεκταθεῖ ὅμως φυσικὰ καὶ σὲ ἄλλες βιβλιοθήκες τῶν Ἀθηνῶν. Στὰ λήμματα θὰ καταβάλλεται προσπάθεια ν' ἀναγράφονται, ὅπου αὐτὸ κρίνεται σκόπιμο, ἐνδείξεις γιὰ τὰ βασικὰ στοιχεῖα κάθε μελέτης ἢ, ἰδιαίτερα, γιὰ ὅσα ἀναφέρονται στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ μέσα στὰ πλαίσια εὐρύτερων ἔργων. Ἐπίσης θ' ἀποδελτιώνονται μαζὶ μὲ κάθε μονογραφία καὶ οἱ σημαντικώτερες βιβλιοκρίσεις της.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ σχηματιζόμενα δελτία κατατάσσονται ἀλφαβητικά. Μελλοντικά, τὸ ἀρχεῖο προβλέπεται νὰ περιλαμβάνει ἀλφαβητικὸ καὶ θεματικὸ - γεωγραφικὸ κατάλογο.

β) Ὡς πρῶτος κύκλος ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν τοῦ συντάκτη ἐπιλέγηκε ἡ ἐξέταση τοῦ προβλήματος τῆς ἀπονομῆς τῶν δικαιωμάτων Ρωμαίου πολίτη (Civitas Romana) σὲ Ἕλληνες κατὰ τὴ Ρωμαιοκρατία. Τὸ θέμα κρίθηκε ἰδιαίτερα σημαντικὸ γιὰ τὴν παρακολούθηση τοῦ βασικοῦ ἱστορικοῦ φαινομένου τῆς Ρωμαιοκρατίας ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ σκοπιά, δηλαδὴ τὴν βαθμιαία ἐνταξὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου στὸ πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ πλαίσιο τοῦ Imperium Romanum.

Ἡ ὑπάρχουσα βιβλιογραφία, τὴν ὁποία συστηματικὰ ἀποδελτιώνει καὶ ἐπεξεργάζεται ὁ συντάκτης, εἶναι ἀρκετὰ πλούσια. Ἡ συνεχῆς, πάντως, δημοσίευση νέων στοιχείων (π.χ. Diplomata Militaria) παρέχει συχνὰ τὴν δυνατότητα γιὰ συμπλήρωση ἢ καὶ ἀναθεώρηση τῶν γνώσεών μας. Ὁ συντάκτης ἐπέτυχε ἤδη ἀπὸ τὴν ἐνασχόλησή του μὲ τὸ θέμα αὐτὸ νὰ καταλήξει σὲ ὀρισμένες νέες διαπιστώσεις γιὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ Αὐγούστου ὡς πρὸς τὴν Civitas Romana.

Ὡς δεύτερος κύκλος ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν τοῦ συντάκτη ἔχει προβλεφθεῖ τὸ θέμα τῶν οἰκονομικῶν ἐνδιαφερόντων καὶ δραστηριοτήτων τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ Ρωμαίων πολιτῶν στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνατολή.

Κρίνεται σκόπιμο νὰ τονισθεῖ στὸ σημεῖο αὐτό, ὅτι ἡ ἐρευνητικὴ αὐτὴ ἐργασία πραγματοποιεῖται μὲ μεγάλες δυσκολίες λόγω τοῦ ἰσχνότατου ἀκόμη ἐξοπλισμοῦ τοῦ ΚΕΑ μὲ γενικὴ καὶ εἰδικὴ βιβλιογραφία.

Παράλληλα μὲ τὴν παραπάνω ἐργασία καί, ἀναγκαστικά, καὶ κατόπιν ἐντολῆς τοῦ κ. Ἐπόπτης, εἰς βάρος τῆς ὁ συντάκτης ἐπιτέλεσε στὸ ἀκέραιο καὶ τὰ καθήκοντά του ὡς γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀκαδημίας γιὰ τὴν Ἱστορία τῆς UNESCO. Λοιπὴ ἐπιστημονικὴ δράση :

α) Ὁ συντάκτης δημοσίευσε ὡς μονογραφία τὴν ἐπεξεργασμένη μορφή τῆς διατριβῆς του μὲ τὸν τίτλο : "Das hellenistische Makedonien und die Ägäis", Μόναχο 1982 (στὴ γνωστὴ σειρά μονογραφιῶν : Münchener Beiträge zur Papyrusforschung und antiken Rechtsgeschichte, ἀρ. 73).

β) Παρέδωσε πρὸς δημοσίευση στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα τὸ ἄρθρο : «Παρατηρήσεις στὶς συνθήκες τοῦ βασιλιᾶ Ἀντίγονου μὲ τὴν Ἐλεύθερα καὶ τὴν Ἱεράπυτνα».

γ) Πῆρε μέρος στὸ Η' Διεθνὲς Συνέδριο Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς καὶ παρουσίασε ἀνακοίνωση μὲ θέμα : «Παρατηρήσεις στὸ ψήφισμα τοῦ "Κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων" γιὰ τὸν Γλαύκωνα, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Χρεμωνίδη».

Πρέπει, τέλος, νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τῶν ὀρισθέντων προγραμμάτων θὰ γίνῃ δυνατὴ μόνο, ἂν ἀποφασισθεῖ οὐσιαστικὴ αὔξηση τοῦ πενιχροῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κέντρου καὶ ἂν κατασταεῖ, παράλληλα, δυνατὸ νὰ ἐνισχυθεῖ τὸ Κέντρο μὲ ἄλλους ἐρευνητὲς καὶ διοικητικὸ προσωπικὸ (γιὰ θέματα διεκπεραίωσης ἐγγράφων, δακτυλογράφησης κ.λπ.).

Ὁ Ἐπόπτης
Γ. Μυλωνᾶς